

ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΕΤΟΣ 1970 — ΤΟΜΟΣ ΧΙ ΤΕΥΧΟΣ 5

BULLETIN

DE LA SOCIÉTÉ SPÉLÉOLOGIQUE DE GRÈCE

A N E E 1970 — T O M E X I F A S C. N o 5

Τὸ παρὸν Δελτίον, τριμηνιαίας ἐκδόσεως, ἐκτυποῦται εἰς 800 ἀντίτυπα καὶ κυκλοφορεῖ ΔΩΡΕΑΝ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας ἢ τιμωμένων προσώπων ΕΠ' ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ δὲ μετ' ἐκδόσεων ἐπιστημονικῶν ἢ ἄλλων σχετικῶν Ὄργανώσεων Ἑλλάδος καὶ ἐξωτερικοῦ.

20 ΧΡΟΝΙΑ

Τὸ 1970 ἡ Ε.Σ.Ε. συνεπλήρωσε 20 χρόνια ζωῆς. Τὴν ἑναρξη τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων πού προγραμματίσασε γιὰ ὁλόκληρο τὸ χρόνο, πραγματοποίησε τὴν 22α Ἰανουαρίου μὲ ἐπίσημο τσάϊ καὶ κόψιμο πίτας στὸ ξενοδοχεῖον «Βασιλέων Μέλαθρον».

Ἡ πρόεδρος τῆς Ε.Σ.Ε. κ. Ἄννα Πετροχειλοῦ κατὰ τὸν χαιρετισμὸν τῆς στοὺς πολυπληθεῖς παρευρισκομένους εἶπε τὰ ἑξῆς :

Ἡ ὁμιλία τῆς Προέδρου κυρίας Ἄννας Πετροχειλοῦ

Κύριοι Δήμαρχοι, Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ἐκφράζω τὴς εὐχαριστίες τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ε.Σ.Ε., γιὰ τὴν τιμὴ πού μάς κάνατε νὰ παρευρεθῆτε στὸ κόψιμο τῆς Πίτας μας, πού ἀποτελεῖ τὴν ἑναρξη τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεών μας, γιὰτὶ ἐφέτος ἡ Ε.Σ.Ε. συμπληρώνει εἴκοσι χρόνια ἀπὸ τὴν ἴδρυσή της.

Οἱ ἑορταστικὲς ἐκδηλώσεις θὰ συνεχισθοῦν ὅλο τὸ 1970 μὲ διαλέξεις, προβολές, ἐκδρομὲς σὲ σπήλα κλπ., μὲ εἰδικούς ὁμιλητὰς μέλη τῆς Ε.Σ.Ε. ἢ μέλη φίλων ὀργανώσεων. Συγκεκριμένα τὴν τελευταία ἀποκριὰ καὶ Καθαρὰ Δευτέρα, θὰ ἐπισκεφθῆ τὰ σπήλαια καὶ καταβόθρες τῆς Κεφαλληνίας. Στὸ σπήλαιο Δρογγοράτη οἱ ἐπισκέπτες θὰ ἀπολούσουν καὶ μουσικὸν πρόγραμμα, πού θὰ ἐκτελεσθῆ ἀπὸ τὴν φιλορμονικὴ καὶ χορωδία τοῦ Ἀργοστολίου.

Ὁ ἐμπνευστὴς τῆς ἰδρύσεως τῆς Ε.Σ.Ε. Γιάννης Πετρόχειλος συνέλαβε τὴν ἰδέα ἀπὸ τὸ ἑξῆς γεγονός, πού θεωρεῖται σταθμὸς γιὰ τὴν Σπηλαιολογία στὴν Ἑλλάδα.

Όταν τὸ 1949 ἀνετέθη, — στὸν Γιάννην καὶ τὴν Ἄννα Πετροχείλου — ἡ ἐκπρὸς-σώπησις τοῦ Φυσιολογικοῦ Συνδέσμου «ΠΑΝ» στὴ Διεθνῆ Σπηλαιολογικὴ Συγκέντρωσις στὴ Βαλάνς τῆς Γαλλίας, πού εἶχε προσκληθῆ νὰ συμμετάσχη, τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ἀνέθεσε στὸν Γιάννη Πετροχείλο μὲ ἔγγραφόν του, καὶ τὴν ἐκπροσώπησις τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ παρευρεθέντες σύεδροι ἦσαν 65 καὶ ἀντιπροσώπευαν μερικὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη.

Μετὰ τὶς ἀνακοινώσεις καὶ τὴν ἀνταλλαγὴ σχετικῶν ἀπόψεων, ἀπεφασίσθη ἡ σύγκλησις Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς, πού θὰ ἡσχολεῖτο μὲ τὰ διεθνῆ σπηλαιολογικὰ θέματα καὶ προβλήματα.

Στὴν πρότασίν του ὁ Πρόεδρος ἀείμνηστος καθηγητῆς Ζανέλ, δὲν συμπεριέλαβε καὶ τὴν Ἑλλάδα, γιὰτὶ δὲν εἶχε τότε νὰ ἐπιδείξη ἀξιόλογη σπηλαιολογικὴ δραστηριότητα.

Ὁ Γιάννης Πετροχείλος ζητώντας τὸν λόγο, ἀνεφέρθη στὴν πολυετῆ σκλαβιὰ καὶ τελευταῖα στὴν κατοχὴ τῆς Ἑλλάδος, ὡς μεγάλα ἐμπόδια γιὰ ἀνάπτυξιν σπηλαιολογικῆς δραστηριότητος. Τελειώνοντας τὴν ἐμπνευσμένην ὁμιλίαν του, ἐπέμεινε νὰ συμπεριληφθῆ καὶ ἡ Ἑλλάς μεταξὺ τῶν μελῶν Κρατῶν, δίνοντας τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι εἰς τὸ μέλλον ἡ Ἑλλάς θὰ φανῆ ἀντάξια αὐτῆς τῆς τιμῆς.

Ἀκολούθησε ἡ ἀπαιτηθεῖσα ψηφοφορία μὲ ἀνάτασιν τῆς χειρὸς, ἀπὸ τὴν ὁποία ἡ Ἑλλάς ἐξελέγη σχεδὸν παμφηφει μέλος τῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς.

Ὑστερα ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονός οἱ δύο μειοψηφίσαντες ὁ Πρόεδρος Ζανέλ καὶ ὁ Γ. Γραμματεὺς κ. Ἀζερὸν —δικαιολόγησαν τὴν συμπεριφορὰ τους μὲ αὐτὰ τὰ λόγια : «Ἡ ἀρνήσῃ μας δὲν πρέπει νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἀντιπάθεια πρὸς τὴν Ἑλλάδα τὴν ὁποία θαυμάζομε, ἀλλὰ τὴν θεωροῦμε — πρὸς τὸ παρὸν — πολὺ νεαρὴ στὴν Σπηλαιολογίαν».

Μὰ μήπως εἶχαν ἄδικον; Οἱ ἐλάχιστες σπηλαιολογικῆς ἐργασίαι —μέχρι τότε— τοῦ Γιάννη Πετροχείλου ἦταν οἱ μόνες ὑπολογίσιμες. Ἡ ἴδρυσις τῆς Ἑλληνικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἐταιρίας τὸ 1950 καὶ ἡ δράσις τῆς, πού παρουσίασε ὁ Γιάννης Πετροχείλος στὸ 1ο Διεθνὲς Σπηλαιολογικὸν Συνέδριον τὸ 1953 στὸ Παρίσι, — δηλαδὴ ὕστερα ἀπὸ 4 χρόνια, — χαρακτηρίσαν τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἕνα ἀπὸ τὰ δραστηριώτερα σὲ σπηλαιολογικὴ ἀπόδοσιν Κράτη.

Ἔτσι τὴν ὑπόσχεσιν πού ἔδωσε τὴν πραγματοποιήσῃ. Ἡ δραστηριότης τῆς Ε.Σ.Ε. συνεχίσθη μὲ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ δαπάναι, μὲ ἀλματώδη αὐξήσιν κάθε χρόνον, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ προσκαλεῖται ἐπίσημα καὶ σὲ Ἐθνικὰ ἀκόμη Σπηλαιολογικὰ Συνέδρια.

Πρὶν ἀπὸ 10 χρόνια ὁ Γιάννης Πετροχείλος ἔφυγε. Τὸ ἔργον του ὅμως παραμένει, γιὰτὶ εἶχε γερὰ θεμέλια. Δίκαια λοιπὸν χαρακτηρίσθη ὡς πατέρας τῆς Σπηλαιολογίας στὴν Ἑλλάδα.

Οἱ διάδοχοί του κατέβαλαν κάθε προσπάθεια, γιὰ νὰ φανοῦν ἀντάξιοι τῆς κληρονομίας.

Σήμερον ἡ Ε.Σ.Ε. κατέχει ἀξιοζήλευτη θέσιν στὴν Διεθνῆ Σπηλαιολογικὴ Οἰκονομία, γιὰ τοὺς λόγους πού θὰ σᾶς ἀναπτύξῃ ὁ ἐπὶ 17 δλόκληρα χρόνια Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ε.Σ.Ε. κ. Γ. Γραφίος, μετὰ τὸ κόψιμον τῆς Πίττας.

Ἠκολούθησε τὸ κόψιμον τῆς πίττας. Ἡ χρυσοῦ νυχτερίδα σύμβολον τῆς σπηλαιολογίας, πού περιεῖχε ἀντὶ νομίσματος ἡ πίττα, ἔπεσε στὴν Πρόεδρον τῆς Ε.Σ.Ε. κ. Ἄνναν Πετροχείλου.

Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Γραφιοῦ - Νίδα

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Θὰ ἀρχίσω τὴν ὁμιλίαν μου μὲ ἕναν ἀριθμὸν. Εἶναι ὁ ἀριθμὸς 5.400, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνὰ τὴν χώραν μας σπηλαίων καὶ καρστικῶν ἐν γένει μορφῶν, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν σπηλαιολογικὴν γλῶσσαν.

5.400 λοιπὸν σπήλαια τῆς Ἑλλάδος ἔχει ὑπ' ὄψιν τῆς ἡ Ε.Σ.Ε. καὶ μὲ ὑπερφηφάνειαν ἀνακοινῆ εἰς τὴν ἀποφυνὴν ἐκλεκτῆν συγκέντρωσιν τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν ἔ ἐποῖος ἀποτελεῖ σταθμὸν εἰς τὰ Εἴκοσι Χρόνια τῆς ὑποστάσεώς τῆς. Εἶναι ἕνας

ἀριθμὸς ὁ ὁποῖος δὲν συναντᾶται εἰς κανένα ἄλλο Κράτος τῆς Γῆς ὁσονδήποτε μεγάλο καὶ ἂν εἶναι. Εἶναι ἓνας ἀριθμὸς, ὁ ὁποῖος φέρει τὴν Ἑλλάδα μας εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κόσμου. Τὴν Ἑλλάδα μας, τὴν ὁποῖαν ἡ φύσις ἐπροίκισε μὲ πέτρες καὶ θουὰ, τὰ ὁποῖα ὅμως εἰς τὰ ἔγκατά τους περικλείουν ἀνυπέροχτες ὁμορφιές ὅπως εἶναι ἡ Βλυχάδα Δυροῦ, ἡ Ἀλεπότρυπα, τὸ Πέραμα Ἰωαννίνων, τὸ Κουτοῦκι Ἀττικῆς, ἡ Μελισσάνη Δρογοράτῃ Κεφαλληνίας, ἡ Ἀνεμότρυπα Πραμάντων, διὰ τὰ περιορισθῶ μόνον εἰς τὰ σπήλαια, τὰ ὁποῖα ἐγένοντο κτήμα τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ τοῦ διεθνοῦς Τουρισμοῦ, μόνον χάρις εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς Ε.Σ.Ε.

Κυρῖαι καὶ Κύριοι.

Δὲν εἶναι σύνθηρες φαινόμενον εἰς τὸν τόπον μας ὁ ἔορτασμός μακροχρονίων ἐπετεῖων ὅταν δὲν ὑπάρχει πίστις πρὸς τὸν σκοπὸν. Διὰ τὴν περίπτωσίν μας, τὴν πίστιν αὐτὴν εἶγον, πρὶν ἀπὸ 20 χρόνια οἱ ἱδρυταὶ τῆς Ε.Σ.Ε., τὸ ζεῦγος Πετροχειλοῦ, ὁ Γιάννης Καφαμπέλης, ὁ Γεράσιμος Μοντεσάντος, ὁ Ἀλέκος Χαρολίδης καὶ ὁ ὑποφαινόμενος, ξεκινήσαμε ἓνα δειλινὸ τοῦ 1950 γιὰ τὰ βροῦμε τοὺς πρῶτους συνεργάτες, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπλαισίωσαν ὡς ἱδρυτικὰ μέλη τὴν ὑπὸ μελέτης Ἐταιρίαν. Εἰς ὅσους ἀπηρθύνθημεν, ἀντεπεκρίθησαν καὶ ὑπέγραψαν τὸ ἱδρυτικὸν καταστατικόν, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται κατατεθειμένον εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν. Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ὀνομάσω τοὺς συμπαραστάτας μας κατ' ἀλφαθητικὴν σειρὰν. Δ. Βετούλης, Γ. Διοσκουρίδης, Γ. Δαδιώτης, ὁ Ναύαρχος Σπύρος Ζάρκος, Σπ. Θεοριανός, ὁ καθηγητὴς Κούμαρης, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τότε Γενικοῦ Ἐπιτελείου στρατηγὸς Γ. Κοσμᾶς, Θ. Κουντούρης, Κ. Κατσιγιαννάκης, Γ. Λεονταράκης, Πρόδρ. Μισιριάν, ὁ καθηγητὴς Σπύρος Μαρινάτος, Γ. Μαράτος, Γ. Μαρίνος Ι. Μπουρνόβας, Ἐμμ. Εὐδης, Λεων. Πετρόχειλος, Γ. Παπασταματόπου, Ν. Παπανικολάου, Σπ. Πετρόχειλος, Ἰωάν. Στάης, Εὐστρ. Σιμάνης, Γ. Σαραντάκος, Δ. Φραγκῆτος, Ν. Ζέρβας καὶ Δ. Μαργαρίτης.

Αἱ σπηλαιολογικαὶ ὁμάδες ἐρευνῶν συνεκροτήθησαν καὶ ἤρχισε ἓνα ἔργον τὸ ὅποιον συνεχίζεται ἐντὸς τῆς εἰκοσαετίας, μὲ τὴν συνδρομὴν καὶ νέων μελῶν, ἰδίᾳ νέων τὰ ὁποῖα ἐπύκνωσαν τὰς τάξεις μας. Ἐπιταμέναι γεωγραφικαὶ περιοχὰι τῆς Ἑλλάδος γίνονται ἀντικείμενον συστηματικῶν ἐρευνῶν καὶ μελετῶν. Εἰς τὴν Κρήτην συνιστάται σπηλαιολογικὸν κλιμάκιον τῆς Ε.Σ.Ε., τὸ ὅποιον ὑπὸ τὴν πνοὴν καὶ τὴν πίστιν τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ Ἐλευθερίου Πλατάκη, Φυσικοῦ, καλύπτει δόλοκληρον τὴν μεγαλόνησον διὰ τὰ προσκομίσει εἰς τὸ σπηλαιολογικὸν μητρώον τῆς Ἐταιρίας πλέον τῶν 3.200 σπηλαίων.

Βεβαίως, πρὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἐταιρίας, σπηλαιολογικαὶ ὁμάδες ἐκδρομικῶν σωματείων καὶ μεμονωμένα ἄτομα ἐνήργουν ἐρεῦνας περιοριζομένης ὅμως εἰς τὸ καθαρῶς φυσιολατρικὸν στοιχεῖον, ἄνευ περαιτέρω συνεχείας.

Ἡ δραστηριότης τῆς Ἐταιρίας μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, συνεκίνησεν, ὡς ἐπόμενον τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, τὸ ὅποιον ἔστω καὶ ἀργὰ συνέλαβε τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ διεξαγομένου ἔργου, ἔρχεται πλέον ἐπικουρῶν τῆς προσπαθείας μας, καθιστᾶ συνειδησιν τὴν ἀξίαν τῶν Ἑλληνικῶν σπηλαίων, ἰδιαιτέρως εἰς ὅτι ἀφρᾶ τὸν Ἑλληνικὸν Τουρισμὸν, καὶ χρησιμοποιεῖ τὰς ἐρεῦνας καὶ τὰς μελέτας διὰ τὴν προβολὴν τῶν τουριστικῶν σπηλαίων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, πλέον τῶν ἐξήκοντα μελετῶν εὐρίσκονται σήμερον εἰς τὸν Ε.Ο.Τ., συνεχίζεται δὲ καὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὁ καταρτισμὸς καὶ νέων μελετῶν, βάσει προγράμματος. Κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ σπηλαιολογικοῦ πλοῦτου τῆς χώρας ὁ Ε.Ο.Τ. διαχωρίζει τὰ σπήλαια Περάματος Ἰωαννίνων, Κουτοῦκι Ἀττικῆς, Βλυχάδα καὶ Ἀλεπότρυπαν Δυροῦ, διὰ τὴν διευθέτησιν καὶ ἀξιολόγησιν τῶν ὁποίων διατίθεται ἑκατομμύρια δραχμῶν ἐκ τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ Δημοσίων Ἐπενδύσεων. Ἐπὶ κεφαλῆς εὐρίσκεται ὁ Δυρὸς μὲ τὰ ἐκτελούμενα δὲ χάριν τῶν

σπηλαιών του έργα υποδομής· ή άγνωστος δυτική Μάνη προόριστα· να αλλάξει όψιν·
'Αλλά τὸ Κράτος ἔρχεται ἐπίκουρον καὶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Ἑταιρίαν μας·
τὴν ὁποίαν κατὰ καιροὺς ἐνισχύει χρηματικῶς διὰ τὴν λειτουργίαν της καὶ διὰ
τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀπαραίτητου σπηλαιολογικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ ὀλικοῦ, τὸ ὅ-
ποιον εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν διενέργειαν τῶν ἐξερευνησέων. Ἐκφράζομεν τὴν
εὐγνωμοσύνην μας καὶ τὰς εὐχαριστείας μας πρὸς αὐτό.

Πλέον ὅμως τῆς Κρατικῆς συμβολῆς εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῶν σπηλαιῶν, ἡ Ἑ-
ταιρία μας χρηματοδοτεῖ ἐρεῦνας καὶ ἐκ τοῦ ὑστερήματός της, ἐνῶ ἡ ἀφιλοκερδῆς
συμβολὴ τῶν μελῶν της εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐρευνῶν εἶναι ὁμολογουμένως συγ-
κινητικὴ καὶ ἐξηγεῖται διὰ τὴν ἐφεσίιν των πρὸς τὴν σπηλαιολογίαν, τὴν πίστιν
των πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ἀγάπην των πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν πατρίδα, εἰς τὴν ὁποίαν
προσέφερον καὶ προσφέρουν ἀνεκτιμῆτους θησαυρούς.

Δημοσιότης εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἑταιρίας δίδεται τυχνὰ ἀπὸ τὸν ἡμερήσιον καὶ
τὸν περιοδικὸν τύπον, ὁ ὁποῖος ἐνεκοιλώθη τὰς ἐπιδιώξεις μας. Ἀλλὰ καὶ τὸ Ρα-
διόφωνον καὶ ἡ Τηλεόρασις συνέβαλον εἰς τὴν εὐρείαν δημοσιότητα τοῦ ἔργου μας.
Εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ τοῦ ἤματις τούτου ὅλα αὐτὰ τὰ ὄργανα διαφωτίσεως τῆς
Κοινῆς Γνώμης.

Βεβαίως τὸ κύριον βάρος τῆς δημοσιότητος φέρεται διὰ τοῦ ΔΕΛΤΙΟΥ της.
Ὁ χρόνος ἐκδόσεώς του, ὁ βίος του, εἶναι ταυτόσημος μὲ τὴν ζωὴν τῆς Ἑταιρίας.
Σήμερον ἀριθμεῖ 10 τόμους ἐκδόσεως, μὲ ἀναλογίαν ἐνὸς τόμου ἀνὰ διετίαν. Μὲ
συγκίνησιν ἀναπολῶ τίς πρῶτες πολυγραφημένες ἐκδόσεις μας. Ἐγὼ στὴν γρα-
φομηχανῇ καὶ ὁ Γιάννης Πετρόχειλος στὸν χειρισμὸ τοῦ πολυγράφου σὲ μιὰν ἀ-
ποθήκην τοῦ σπιτιοῦ του στὴν Νέα Σμύρνη. Αἱ πρῶται μας ἐκδόσεις δὲν εἶχον θε-
βαίως ἀξιῶσεις ἀρτιότητος, αὐτὸ ὅμως δὲν ἠμπόδισε τὴν ἀποστολὴν των εἰς τεσ-
σαράκοντα καὶ πλέον χώρας μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἔχωμεν ἀνταλλαγὰς μὲ σπηλαιολο-
γικὰς ἐκδόσεις τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἐκδόσεις αἱ ὁποῖαι ἀπῆρτησαν καὶ τὸν πυρῆνα
μῆς μοναδικῆς ἐξειδικευμένης βιβλιοθήκης στὴν χώρα μας.

Ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, αἱ συνεδριάσεις τοῦ Δ.Σ. μας, αἱ συσκέψεις τῶν
μελῶν καὶ τῶν ομάδων καὶ αἱ ἐπαφαὶ μὲ τοὺς ξένους σπηλαιολόγους τοὺς κατερ-
χομένους εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπραγματοποιοῦντο εἰς τὸ φιλόξενο σπίτι τοῦ ζεῖγους
Πετρογεῶλου, ὅσον καὶ εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον τοῦ ἱδρυτοῦ μας μέλους κ. Γ.
Σταματάκου. Καὶ τὸ ὄνειρόν μας ἦταν ἡ ἀνάγκη ὀριστικῆς καὶ μονίμου ἐγκατα-
στάσεως. Καὶ τὸ ὄνειρό μας αὐτὸ ἐπραγματοποιήθη τὸν Μάϊον τοῦ 1968, μὲ τὴν
ἀγορὰν ἐνὸς διαμερίσματος εἰς τὴν ὁδὸν Μαντζάρου εἰς τὸ Κολωνάκι, τὸ ὁποῖον
ἀπέβη κυψέλη Ἑλληνικῆς σπηλαιολογίας. Ἡ σχετικὴ δαπάνη ἀνήλθεν εἰς 320.000
δραχμάς, χωρὶς ἡ Ἑταιρία σήμερα νὰ ὀφείλη οὐδὲ ὀβολόν. Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ
ἔτι ὀλίγο· εἶναι οἱ ὄργανισμοὶ τοῦ ἰδιοῦ μας τύπου, οἱ ὁποῖοι στεγάζονται εἰς ἰ-
διόκτητον στεῆγην

Παράλλῃως μὲ τὸ καθαρῶς σπηλαιολογικὸν ἔργον·αἱ συμμετοχαὶ μας εἰς τὰ
Διεθνῆ Σπηλαιολογικὰ Συνέδρια, τὰς Διεθνεῖς Σπηλαιολογικὰς Συνόδους, τὰς
διεθνεῖς ἢ διμερεῖς Συναντήσεις, αἱ ἐκάστοτε ἀνακοινώσεις μας εἰς αὐτὰ, προσέδω-
σαν διεθνῆ αἴγλην εἰς τὴν Ἑταιρίαν, ἀποκορύφωμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ εἰς τὰς
Ἀθήνας ὀργάνωσις τῆς ΙΥ Διεθνούς Σπηλαιολογικῆς Συνόδου κατὰ τὸ 1963, μὲ
συμμετοχὴν 16 Κρατῶν καὶ 180 Συνέδρων. Τὰ πεπραγμένα τῆς Συνόδου ταύτης,
ἐξετυπώθησαν παρ' ἡμῶν εἰς εἰδικὸν τόμον ἐκ 200 σελίδων. Καὶ εἰς τὴν περίπτω-
σιν αὐτὴν, τὸ ἐπίσημον Κράτος ἤλθεν ἀρωγόν.

Διμερεῖς Ἑλληνο-ιταλικαὶ καὶ Ἑλληνοσεχσλοβακικαὶ Σπηλαιολογικαὶ
Συναντήσεις ἐγένοντο εἰς τὴν χώραν μας ἔκτοτε. Ἐπίσης ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῶν

ξένων επιστημόνων ή εις Ἑλλάδα ὀργάνωσις Διεθνούς Συνόδου κατὰ Σεπτέμβριον 1971.

Ἡ διεθνής προβολή τῆς Ἑταιρίας μας εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα καί τήν κάθοδον εἰς τήν Ἑλλάδα ἐπιφανῶν ξένων επιστημόνων διὰ σπηλαιολογικάς μελέτας ἐν συνδιασμῷ μὲ ἑτέρους επιστημονικούς κλάδους, δεδομένου ὅτι τὰ Ἑλληνικά σπήλαια παρουσιάζουν ἀνεξάντλητον πηγὴν ἔρευνῶν. Μεταξὺ αὐτῶν ἀνεφέρω τὸν Σουηδὸν LINBERG, τοὺς Γάλλους PAUL FAURE καὶ COIFFET, τὸν Ἑλβετὸν STRINATI, τοὺς Αὐστριακοὺς ZOETTLER καὶ MAURIN, τὸν Λιθuanέζον SAMI KARKABI, τοὺς Τσεχοὺς COUFALIK, KALA, ONDROUSEK καὶ VO-DINSKY. Ἰδιαιτέρα ὁ PAUL FAURE καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Σορβόννης ἐκτελεῖ ἐν Ἑλλάδι τεράστιον ἔργον ἀπὸ ἐτῶν ἤδη, μὲ τήν μελέτην τῶν κρητικῶν σπηλαίων ἀπὸ λατρευτικῆς πλευρᾶς.

Πρὸ ὀλίγου ἀνέφερον τὰ μέσα δημοσιότητος τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρίας μας. Εἰς τὸν τομέα συνέβαλεν τὰ μέγιστα ἡ ὀργάνωσις δεκάδων διαλέξεων εἰς Ἀθήνας καί τήν Ἑλληνικὴν ὑπαιθρον, προβολῶν φωτογραφικῶν καὶ κινηματογραφικῶν, ἡ συμμετοχή μελῶν τῆς Ε.Σ.Ε. εἰς τουριστικούς διαγωνισμοὺς καὶ ἡ ὀργάνωσις σπηλαιολογικῶν ἐκδρομῶν διὰ τὸ εὐρὸ κοινόν.

Ἐπιφειλοῦμαι τῆς εὐκαιρίας νὰ τονίσω ἀπόψε τήν μεγάλην συμβολὴν τῶν λειτουργῶν τῆς Κατωτέρας Ἐκπαιδεύσεως, τῶν δημοδιδασκάλων μας, ὅπως καὶ τῶν δασικῶν ὑπαλλήλων, οἱ ὅποιοι μὲ μεγάλην προθυμίαν ἀντεπεκρίθησαν εἰς τήν πρόσκλησιν τῶν Ὑπουργείων των, κατόπιν σχετικῆς αἰτήσεώς μας, διὰ τήν ἐπισήμανσιν σπηλαίων εἰς τήν Ἑλληνικὴν ὑπαιθρον. Τὸ συγκεντρωθὲν ὕλικόν εἶναι ἐγχοδέστατον, ἀνεκτιμήτου ἀξίας, ἡ δὲ ἐπεξεργασία του ἀπαιτεῖ χρόνον πολύν.

Παράλληλα λοιπὸν μὲ τήν δράσιν τῶν σπηλαιολογικῶν ὁμάδων καὶ ἀποστολῶν ἀρχίζει καὶ ἡ ἐπιτελικὴ ἐργασία εἰς τήν Ἑταιρίαν. Πραγματοποιεῖται συγκέντρωσις τοῦ εἰς διασποράν πνευματικοῦ ὕλικου ἀπὸ παλαιότερας περιγραφᾶς, αἱ ἐποιαὶ φθάνουν μέχρι τοῦ Παισανία, τίθενται αἱ θάσεις συγκροτήσεως σπηλαιολογικῆς βιβλιοθήκης, καταρτίζονται ἀτομικοὶ φάκελλοι διὰ κάθε σπήλαιον, καταρτίζεται τὸ ἐπίσημον σπηλαιολογικὸν μητρώον Ἑλλάδος καὶ ἡ κατανομή τῶν σπηλαίων κατὰ γεωγραφικὰς περιοχάς, δημιουργοῦνται ἐπαφῶν μὲ τὰς ξένας σπηλαιολογικάς ὀργανώσεις, καταρτίζονται σεμινάρια ἐκπαιδεύσεως νέων μελῶν σπηλαιολόγων, καταρτίζονται τὰ προγράμματα συμμετοχῆς μας εἰς τὰ Διεθνή Συνέδρια καὶ τὰς Συναντήσεις.

Καὶ θὰ κλείσω τήν ὁμιλίαν μου τονίζων τήν συμβολὴν τῆς Ε.Σ.Ε. εἰς τήν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, τήν γεωλογικὴν, τήν ἀνθρωπολογικὴν, τήν παλαιοντολογικὴν, τήν ἀρχαιολογικὴν, τήν λαογραφικὴν, τήν μυθολογικὴν, τήν θρησκευτικὴν, τήν ἐθνολογικὴν καὶ τήν ιστορικὴν. Ἀπόρροια ὄρισμένων ἔρευνῶν ὑπῆρξεν ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἀποκάλυψις εὐρυμάτων, τὰ ὅποια κατανέμονται εἰς τοὺς ἀναφερθέντας κλάδους δι' ἐπεξεργασίαν καὶ μελέτην ὑπὸ τῶν καθ' ὕλην επιστημόνων. Ἰδιαιτέρα τὰ εὐρύματα τῆς Ἀλεπότρυπας Δυροῦ συγκεντρωμένα εἰς 36 κιβώτια καὶ 117 μεμονωμένα τεμάχια, εἶναι ἀποτεθειμένα εἰς τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον τῆς Σπάρτης. Βραχογραφίαι, δηλαδὴ ἀπεικονίσεις ζώων καὶ ἀνθρώπων ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων σπηλαίων ἀποδεδῶμεναι εἰς τὸν ἀνθρώπον τῆς νεολιθικῆς περιόδου ἢ καὶ πέραν ταύτης, ἀποκαλύπτονται, ἔχγη λατρείας καὶ ταφῆς διαπιστοῦνται, δείγματα καλλωπισμοῦ-κοσμήματα τοῦ πρωτογόνου κατοικοῦ τῆς Ἑλλάδος, κρανία καὶ σκελετοὶ ἀνθρώπων, μέρη σκελετῶν ζώων, τὰ ὅποια ἐξέλιπον ἀπὸ τήν εὐρωπαϊκὴν ἡπειρον εἶναι ἡ συγκαμιδὴ τῶν ἐρευνητῶν τόσον τῆς Μάνης ὅσον καὶ τοῦ σπηλαίου Κόκκινων Πετρῶν Χαλκιδικῆς.

Ἡ ἐντὸς τῶν σπηλαίων λατρεία χριστιανῶν ἀγίων, ὡς συνέχεια τῆς ἀρχαῖ-

Ψηφιακὴ Βιβλιοθήκη Θεόφραστος - Τμῆμα Γεωλογίας. Α.Π.Θ.

κῆς λατρείας θεοτήτων καὶ Νιμφῶν, μελετᾶται ἰδιαιτέρως. Πολλοὶ ἐξ ἡμῶν γνωρίζομεν τὴν ἐν σπηλαίοις λατρείαν τῆς Θεοτόκου ἢ ὅποια ἐκ τοῦ λόγου τούτου φέρει τὰς προσονυμίας τῆς Σπηλαιοτίσεως, τῆς Χρυσοσπηλαιοτίσεως, τῆς Σπηλιανῆς καὶ ἄλλων.

Ἰδιαίτερον τελικῶς θέμα μᾶς ἀπασχολεῖ ἐπ' ἐσχάτων, θέμα τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἴδιον κλάδον ἐρεῦνης καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα εὐρίσκεται εἰς τὴν πρόληψιν ἢ τὸν μῦθον τοῦ «ἀγιάσματος» ὅπως συνηθίζεται νὰ ἀποκαλεῖται τὸ ἐντὸς τῶν σπηλαίων ὕδωρ, καὶ εἰς τὸ ὅποιον ἀποδίδονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ θεραπευτικαὶ ἰδιότητες: ἢ καὶ θαυματουργικαὶ τοιαῦται. Εἰκάζεται ἀκόμη ἡ θεραπευτικὴ ἀξία σπηλαιολογικῆς κόνεως προφανῶς ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν αἰδυνάτων ραδιενεργῶν ἰσοτόπων τοῦ ἀνθρακός. Ἀπὸ ξένην πηγὴν ἐπληροφορήθημεν ὅτι εἰς ἐκκλησιαστικὰς γραφὰς τοῦ ΙΗ αἰῶνος γίνεται μνεθὰ ὅτι οἱ καλόγηροι τοῦ Ἄθω μὲ ἐπιτυχίαν ἐθεράπευον διὰ κόνεως σταλακτιτῶν πληγὰς καὶ μὴ θεραπευόμενα ἔλκχ. Ἡ μελέτη τοῦ θέματος ἀνήκει εἰς τοὺς διοσπηλαιολόγους, οἱ ὅποιοι καὶ ἔχουν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Μὲ αὐτὸν τὸν φόρτον γνώσεων, διαπιστώσεων καὶ δράσεων ἢ Ε.Σ.Ε. μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν 20 χρόνων τῆς ζωῆς τῆς, τὴν ὅποιαν ἐορτάζομεν ἀπόψε εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην, προχωρεῖ εἰς τὸ μέλλον, τὸ ὅποιον διαγράφεται εὐδύωνον.

Ἦκολούθησαν χαιρετισμοὶ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους ὀργανώσεων, ὅπως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου, Ὁμοσπ. Ἐκδρ. Σωματείων Ἑλλάδος, Ἐνώσεως Ἑλλήνων Συγγραφέων καὶ Δημοσιογράφων Τουρισμοῦ κλπ.

Τέλος ἐκ μέρους τοῦ Πειραικοῦ Συνδέσμου ὁ Ἐφορος τοῦ Φιλολογικοῦ Τμήματος αὐτοῦ κ. Κων. Παπαμιχαηλίδης ἀπένειμε εἰς τὴν Πρόεδρον τῆς Ε. Σ. Ε. κ. Α. Πετροχείλου τὸ ἀναμνηστικὸν μετάλλιον τῆς ἐβδομηκονταπενταετηρίδος τοῦ Πειρ. Συνδέσμου εἰς ἔνδειξιν ἀναγνωρίσεως τοῦ Ἐθνοφελοῦς ἔργου τῆς.

Ἡ ἐπίσημος ἐκδήλωσις ἔκλεισε μὲ προβολὴν ἐγχρώμων διαφανειῶν ἀπὸ ἑλληνικὰ σπήλαια ἐνδουσιάσασαι τοὺς παρευρισκόμενους.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν παρευρεθέντων ἢ Ε.Σ.Ε. ἔλαβε καὶ πλήθος συγχαρητηρίων ἐπιστολῶν ἀπὸ προσωπικότητος, πού λόγοι ἀνωτέρας βίας τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ἀπουσιάσουν. Ἐλλείπει χώρου δημοσιεύομεν μόνον τὰς κατωτέρω.

*Τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Ἀρχαίων καὶ Ἱστορικῶν Μνημείων
κ. Σπ. Μαρινάτου*

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

Ἀξιότιμον Καν Ἄνναν Πετροχείλου Ἐν Ἀθήναις τῇ 30ῇ Ἰανουαρίου 1970
Πρόεδρον Ἑλληνικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἐταιρείας
ὁδὸς Μαντζάρου 11 Ἀθῆναι 135

Φίλη Κυρία,

Σὰς εὐχαριστῶ θερμῶς διὰ τὴν εὐγενῆ πρόσκλησίν σας εἰς τὰς ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ συμπληρώσεως εἴκοσι ἐτῶν ἀξιολόγου δράσεως τῆς Ἑλληνικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἐταιρείας.

Δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθην νὰ συμμετάσχω, ἂν καὶ τὸ ἐπεθύμουν, διότι κατὰ

Ψηφιακὴ Βιβλιοθήκη Θεόφραστος - Τμῆμα Γεωλογίας. Α.Π.Θ.

τὴν 22αν Ἰανουαρίου ἀπουσίαζον εἰς Κεφαλληνίαν ὁμοῦ μετὰ τοῦ κ. Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως.

Εὐχομαι ὅπως καὶ αἱ μελλοντικαὶ ἐπιδιώξεις τῆς Ἑταιρείας στεφθοῦν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

Σ π. Μ α ρ ι ν ᾱ τ ο ς

Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς Ἀρχαίων καὶ Ἱστορικῶν Μνημείων

Τοῦ Κοινωφελοῦς Ὄργανισμοῦ Κυκλάδων Νήσων

ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ὈΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ

Πρὸς τὴν

Ἑλληνικὴν Σπηλαιολογικὴν Ἑταιρείαν

Ἐνταῦθα

Ἀγαπητοί,

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει εἴκοσι ἐτῶν γονίμου καὶ δημιουργικῆς δράσεως, τόσον πολυτίμου καὶ ἀποδοτικῆς ἀπὸ ἐθνικῆς, πολιτιστικῆς καὶ τουριστικῆς πλευρᾶς, ἀλλ' ἐπιβολῆς καὶ ἀναγνωρίσεως εἰς τὴν καινὴν συνείδησιν τοῦ μεγάλου ἔργου Σας, τὸ ὅποιον μὲ τόσον ἰδεαλισμὸν, εὐσυνειδησίαν, πίστιν καὶ ἐνθουσιασμὸν ἐπιτελεῖτε· παρακαλοῦμεν νὰ δεχθῆτε τὰ πλέον θερμὰ καὶ εὐκρινῆ συγχαρητήρια τῆς Παγκυκλαδικῆς μας ὀργανώσεως καὶ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὰς ἐξερευνητικὰς σπηλαίων, τὰς ὁποίας διενεργήσατε εἰς τὰ γησιὰ τῶν Κυκλάδων καὶ ἰδιαίτερος τὴν Σέριφον καὶ ἀλλαχοῦ, προσθέσαντες ἕναν ἐπὶ πλέον συγτελεστήν εἰς τὸν πρὸς αὐτὰ τουριστικὸν μαγνήτην.

Μὲ αἰσθημα ὑπερηφανείας καὶ θαυμασμοῦ καμαρώνομεν τὰς ἀκαταβλήτους καὶ ὑπερόχους προσπάθειάς Σας καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν καὶ μετὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἐξερευνητικῆς καὶ ἀξιοποιήσεως τοῦ σπηλαιολογικοῦ πλοῦτου τῆς χώρας μας, πιστεύομεν ὅτι θὰ τύχετε ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν τουρισμὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ Κράτος καὶ τὴν κοινὴν ἀμερίστου ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς ἐνισχύσεως καὶ δημιουργῶντας, ὄχι ἐρασιτέχνας, ἀλλ' ἐπαγγελματίας ἐξερευνητάς, καλῶς ἀμειβομένους, παράλληλα μὲ τὴν ἴδρυσιν Σχολῆς Σπηλαιολογῶν, θὰ ὀλοκληρώσητε τὴν μεγάλην ἀποστολὴν Σας. Τὰ ὅσα ἐπιτύχατε μέχρι σήμερον, ἀποτελοῦν τὴν τρανωτέραν ἀπόδειξιν τῆς περαιτέρω ἐπιτυχοῦς πορείας Σας καὶ ὑποχρεῶνόν πάντα ἄνθρωπον ἐνθέρμως νὰ συμπαρασταθῇ εἰς τὰς προσπάθειάς Σας.

Ἀπὸ πλευρᾶς Κυκλαδικῆς εὐχαριστοῦμεν δι' ὅσα μέχρι σήμερον προσεφέρατε καὶ θὰ λογισθῶμεν εὐτυχεῖς ἐὰν θελήσετε νὰ μᾶς γνωρίσητε τὰ ἐπίσημα στοιχεῖα καὶ δεδομένα τῶν ἐρευνῶν Σας, τὰς περιοχὰς ὅπου αὐτὰ ἐγένοντο, τὰ ἀποτελέσματα τῶν, τὰς περαιτέρω ὑποδείξεις Σας, τοὺς σπηλαιολόγους, οἵτινες ἠργάσθησαν, ἵνα ἰδιαίτερος τοὺς εὐχαριστήσωμεν καὶ ποίων ἄλλων σπηλαίων εἰς Κυκλάδας ἐκκρεμῆ ἢ ἐξερευνησῆς.

Πᾶν ὕλικόν χρήσιμον τῆς δράσεώς Σας θὰ μᾶς ᾔτο χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον, διότι ἡμεῖς τοῦλάχιστον κατὰ καθήκον πάντοτε συνηθίζομεν νὰ ἐπιθραβεύωμεν ὅσους ἐργάζονται διὰ τὰ ὠραία νησιὰ μας.

Διατελοῦμεν

Μετὰ πάσης τιμῆς καὶ ἀγάπης

Ὁ Πρόεδρος
ΕΡΡΙΚΟΣ ΑΝΤ. ΣΚΑΣΣΗΣ
(Καθηγητῆς - Ἀκαδημαϊκός)

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ

Ὁ Γραμματεὺς τῶν Ἐπιτροπῶν
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΧ. ΑΝΕΡΟΥΣΗΣ

Ψηφιακὴ Βιβλιοθήκη Θεόφραστος - Τμῆμα Γεωλογίας. Α.Π.Θ.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΕΙΚΟΣΑΕΤΙΑΣ

Τέτιον (ἐναρκτήριος ἐκδήλωση).

Διαλέξεις — Προβολαί.

Ἐπισκέψεις εἰς σπήλαια.

Ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον.

Ὀμιληταί :

Ἄννα Πετροχείλου, Πρόεδρος Ε.Σ.Ε.

Ἐλευθ. Πλατάκης, Πρόεδρος Κλιμακίου Κρήτης, Φυσικός.

Γεωρ. Μαρίνος, Καθ. Ίαν. Ἀθηνῶν, Σύμβουλος Ε.Σ.Ε.

Δ. Χαραλάμπους, Γεωλόγος, Δ]ῆς ἐν τῷ ΙΓΕΥ Γ. Γρ. Ε.Σ.Ε.

Ι. Ἰωάννου, Δημοσιογράφος, Ἐφορος Ε.Σ.Ε.

Α. Πετρόχειλος, Δ]ντῆς Ταχ. Ταμιευτ. Εἰδ. Γραμμ. Ε.Σ.Ε.

Ι. Τσιφετάκης, Διδάσκαλος, Κλιμακίου Κρήτης.

Τόποιδιאלέξεων : Ἀθῆναι, Θεσσαλονίκη, Χανιά,
Ἡράκλειον, Πάτραι, Κμοτηνή, Τρίπολις.

Σ Ε Μ Ι Ν Α Ρ Ι Ο Ν 1970

Ὅπως κάθε χρόνο ἔτσι καὶ ἐφέτος ἡ Ε.Σ.Ε. ὁργανώνει Ση-
λαιολογικὸν Σεμινάριον πρὸς κατάρτισιν νέων Σηλαιολογικῶν
Στελεχῶν.

Χρόνος διενεργείας τοῦ Σεμιναρίου ὠρίσθησαν οἱ μῆνες Ἀπρί-
λιος καὶ Μάϊος τρέχοντος.

Διδακτέα ὕλη καὶ ὀμιληταί :

1) Ἱστορία Σηλαιολογίας	Ἄννα Πετροχείλου
2) Ὑδρογεωλογία	Δ. Χαραλάμπους
3) Γεωλογία — Π.λαιοντολογία —	Γ. Μαρίνος
4) Τεχνικά ἐφόδια—Τηλεπικοινωνία	Α. Πετρόχειλος
5) Τεχνικὴ ἐξερευνήσεως	Ι. Ἰωάννου
6) Χαρτογράφησις σπηλαίων	Α. Πετροχείλου
7) Ἀναρρίχησις	Δ. Λιάγκος
8) Τεχνικὴ ὑποβρυχίου ἐξερευνήσεως	Ν. Λαμπράκης
9) Πρῶται βοήθειαι	Δ. Βασιλάς
10) Φωτογραφικά	Ι. Κασσᾶς

Ἐναρξίς : Παρασκευὴ 17 Ἀπριλίου

Κάθε Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ 8 - 10 μ. μ.

στά Γραφεῖα τῆς Ε.Σ.Ε. ὁδὸς Μαντζάρου 11